Katedra Traumatologii i Medycyny Ratunkowej
Uniwersytet Medyczny w Lublinie
20-081 Lublin, ul. Staszica 16, ☎ i fax:(0-81)532 18 54
Kierownik Katedry:
Prof. dr hab. med. Adam Nogalski
e-mail:chirurgiaurazowalublin@tlen.pl

Lublin 30 września 2020r.

Prof. dr hab. med. Adam Nogalski
Kierownik Katedry Traumatologii i Medycyny Ratunkowej
Uniwersytetu Medycznego w Lublinie

*Ocena rozprawy doktorskiej mgr Jana Stachurskiego zatytułowanej: „**Zastosowanie szyn wyciągowych w złamaniach trzonu kości udowej w systemie Państwowego Ratownictwa Medycznego**."*

Zgodnie z uchwałą Rady Wydziału Nauk o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego nr 159/2019 z dnia 02. 04. 2020r, wybrany do zrecenzowania rozprawy doktorskiej autorstwa mgr Jana Stachurskiego, której promotorem jest prof. dr hab. nauk o zdrowiu Robert Gałązkowski, a promotorem pomocniczym doktor nauk medycznych Andrzej Sionek, przedstawiam swoją ocenę pracy.

Rozwijający się od ponad 20 lat w Polsce System Państwowego Ratownictwa Medycznego podlega ciągłym zmianom warunkowanym w znacznej mierze przez instytucje odpowiedzialne za jego funkcjonowanie, które wprowadzają odpowiednie przepisy prawa mające na celu usprawnienie funkcjonowania tego systemu. Podstawą wprowadzania tych zmian są przede wszystkim wyniki badań naukowych prowadzonych w obszarach wiedzy związanych z działaniami wobec pacjentów w stanach nagłego zagrożenia życia i zdrowia. Dlatego tak cenne są nowatorskie i szczegółowe opracowania, których wyniki powinny zostać wykorzystane w celu poprawy jakości funkcjonowania naszego systemu Ratownictwa medycznego. Takim właśnie opracowaniem jest dysertacja doktorska mgr Jana Stachurskiego.

Przedmiotem rozprawy doktorskiej mgr Jana Stachurskiego jest analiza zastosowania szyn wyciągowych w złamaniach trzonu kości udowej w systemie Państwowego Ratownictwa Medycznego. Prawidłowo zaplanowane i przeprowadzone przez Autora badania retrospektywne epidemiologii złamań kości udowej i badania ankietowe pozwoliły na

przedstawienie rzetelnego i opartego na faktach obrazu wykorzystywania w warunkach polskich szyn wyciągowych w działaniach reagujących życie i zdrowie w części przedszpitalnej i szpitalnej Systemu Ratownictwa Medycznego.

Przedstawiona mi do oceny rozprawa doktorska mgr Jana Stachurskiego liczy 184 strony i podzielona jest na 8 rozdziałów: Wstęp, Cel pracy, Materiał i metody, Wyniki Dyskusja i Wnioski uzupełnione rozdziałem nr 7 zatytułowanym Rekomendacje oraz Piśmiennictwo w postaci 192 pozycji literaturowych. W dysertacji Autor umieścił także: Słowa kluczowe, Wykaz skrótów, Streszczenie w języku polskim i angielskim, , Spis 40 rycin, Spis 27 tabel i Załączniki w liczbie 7.

W pierwszym, liczącym 54 strony, rozdziale pracy zatytułowanym ***„Wstęp"*** *Autor przedstawia w sześciu bardzo obszernych podrozdziałach informacje dotyczące złamań kości udowej, rysu historycznego zastosowań wyciągu w leczeniu złamań kości udowej ze szczególnym uwzględnieniem zastosowań szyn wyciągowych. Kolejne podrozdziały poruszają zagadnienia związane ze współczesnymi metodami leczenia złamań kości udowej i omówieniem obecnie stosowanych na świecie szyn wyciągowych. Wstęp kończy podrozdział w całości poświęcony zasadom funkcjonowania Systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego w naszym kraju. Poszczególne zagadnienia Autor opisuje w sposób interesujący dla czytelnika i wykazuje się dobrą znajomość piśmiennictwa naukowego i przepisów prawnych z zakresu omawianej problematyki.*

W mojej ocenie rozdział ten jest zbyt obszerny i zawiera wiele informacji nie związanych bezpośrednio z tematem pracy, które utrudniają śledzenie zasadniczego nurtu badań Autora.

Przykłady: 1. Wykazy wszystkich czynności które ratownik może wykonywać samodzielnie pod nadzorem lekarza i wykaz wszystkich leków, które ratownik może podawać samodzielnie – łącznie 3 strony wstępu. 2. Cały podrozdział poświęcony współczesnym metodom leczenia złamań kości udowej – 3 strony wstępu.

W kolejnym, rozdziale zatytułowanym „Cel pracy" mgr Jan Stachurski precyzuje w sposób zwięzły główny cel pracy, którym jest analiza możliwości wykorzystywania szyn wyciągowych przez system Państwowego Ratownictwa Medycznego w Polsce w przypadkach złamań trzonu kości udowej. W rozdziale tym Autor formułuje także hipotezę badawczą zakładającą, że „Państwowe Ratownictwo Medyczne z za małą częstością stosuje szyny wyciągowe względem potrzeb polskich pacjentów, a ratownicy medyczni mogą być gotowi do użytkowania szyn wyciągowych, jeśli je otrzymają".

W rozdziale tym Autor zakłada także opracowanie rekomendacji dotyczących możliwości wykorzystania szyn wyciągowych w systemie Państwowe Ratownictwo Medyczne, przez wszystkie jednostki: lotnicze zespoły ratownictwa medycznego, zespoły ratownictwa medycznego oraz szpitalne oddziały ratunkowe oraz rekomendacji w zakresie zmian w edukacji ratowników medycznych mających na celu poprawę wiedzy i umiejętności korzystania z szyn wyciągowych.

Cel pracy Autor konsekwentnie realizuje w dalszych częściach swojej dysertacji, a śledzenie toku analiz ułatwiają postawione przez Niego szczegółowe pytania badawcze w liczbie dziesięciu;

1. *Jaka jest epidemiologia zdarzeń, czyli jak często wśród polskich pacjentów dochodzi do złamania trzonu kości udowej?*
2. *Czy w Polsce jest dopuszczalne użytkowanie szyn wyciągowych w systemie Państwowego Ratownictwa Medycznego?*
3. *Czy ratownicy medyczni nabywają kompetencji do korzystania z szyn wyciągowych w trakcie kształcenia przed dyplomowego?*
4. *Czy ratownicy medyczni nabywają kompetencji do korzystania z szyn wyciągowych w trakcie doskonalenia zawodowego?*
5. *Czy Lotnicze Pogotowie Ratunkowe korzysta z szyn wyciągowych?*
6. *Czy Zespoły Ratownictwa Medycznego korzystają z szyn wyciągowych?*
7. *Czy Szpitalne Oddziały Ratunkowe korzystają z szyn wyciągowych?*
8. *Czy zachodzi współpraca pomiędzy Zespołami Ratownictwa Medycznego a Szpitalnymi Oddziałami Ratunkowymi w zakresie stosowania szyn wyciągowych?*
9. *Czy jest możliwe nauczenie ratowników medycznych korzystania z szyn wyciągowych w krótkim czasie?*
10. *Który z modeli szyn wyciągowych byłby optymalny w pracy ratowników medycznych?*

*W rozdziale „**Materiał i metody**" doktorant szczegółowo prezentuje przebieg prowadzonych przez siebie wieloetapowych badań, Na całość badania składało się osiem różnych etapów, realizowanych w większości równolegle.*

Etap 1 dotyczył badań epidemiologicznych i demograficznych obrazujących problem złamań kości udowej w populacji polskiej. Kolejne trzy etapy wyróżnione przez Autora dotyczyły analizy aktów prawnych i programów nauczania obowiązujących w Polsce w zakresie możliwości wykorzystywania szyn wyciągowych oraz kształcenia przed i podypolomowego ratowników medycznych.

Nastepne trzy etapy pracy dotyczyly badań ankietowych przeprowadzonych przez mgr Jana Stachurskiego w oparciu o autorskie kwestionariusze odpowiedzi wypełniane przez dysponentów lotniczych zespołów ratownictwa medycznego, dyspozytorów ambulansów ZRM i personel szpitalnych oddziałów ratunkowych. Badania te były prowadzone wśród personelu wybranych jednostek systemu PRM w Polsce.

Ostatnim etapem badań opisanym przez autora w metodologii pracy było przeprowadzenie i analiza autorskiego programu szkoleniowego w zakresie zastosowania szyny wyciągowej, przeprowadzone wśród studentów III roku studiów, semestru szóstego studiów licencjackich, kierunku ratownictwa medycznego.

W rozdziale Materiał i Metody przedstawiono także poprawnie dobrane, zastosowane w pracy metody analizy statystycznej.

*Kolejny rozdział stanowią **„Wyniki"** w którym na 50 stronach mgr Jan Stachurski konsekwentnie analizuje wyszczególnione w metodyce pracy poszczególne etapy badań. Wyniki prowadzonych badań przedstawione są w formie opisowej lub w formie tabel i rycin opatrzonych odpowiednimi komentarzami Doktoranta, które podkreślają najistotniejsze wnioski z prezentowanych wyników, co ułatwia czytelnikowi śledzenie toku prowadzonych analiz. Uzyskane w pracy dane liczbowe były analizowane z wykorzystaniem odpowiednio dobranych metod analizy statystycznej powszechnie uznawanych za prawidłowe do analiz w rozprawach doktorskich.*

*W rozdziale piątym zatytułowanym **„Dyskusja"** mgr Jan Stachurski na 10 stronach porównuje wyniki badań własnych z wynikami uzyskanymi przez innych autorów zajmujących się podobną tematyką. Doktorant wybiera najistotniejsze informacje i wnioski wynikające z poszczególnych części analiz swojej pracy, a następnie przedstawia ich ocenę własną z wykorzystaniem informacji z odpowiednio dobranych i aktualnych pozycji z literatury krajowej i zagranicznej. To wszystko pozwala Autorowi na naświetlenie omawianych problemów w sposób bardzo wszechstronny i odpowiadający najnowszemu stanowi wiedzy, a przy tym praktyczny i interesujący dla czytelnika. W dyskusji Autor wykazuje się także znajomością analizowanych tematów, co pozwala na formułowanie bardzo celnych wniosków, a nawet rekomendacji. Uważam, że przedstawione w tym rozdziale analizy mogą znaleźć praktyczne zastosowanie w organizacji leczenia chorych ze złamaniami trzonu kości udowej na etapie działań przedszpitalnych i w warunkach Szpitalnych Oddziałów Ratunkowych.*

*Na zakończenie doktorant formułuje 14 bardzo rozbudowanych **„Wniosków"** końcowych, w większości odpowiadających na szczegółowe pytania badawcze, założone przed analizą materiału, które w sposób logiczny wypływają ze zrealizowanych przez Autora badań. W mojej ocenie wniosek nr 3. „Złamanie trzonu kości udowej skutkuje zwiększonym ryzykiem zgonu" nie wynika z badań przeprowadzonych przez autora i pozostaje bez związku z tematem i założeniami badawczymi tej pracy.*

Bardzo wysoko oceniam 7 rozdział pracy zatytułowany Rekomendacje, w którym autor wypunktował najistotniejsze i szczegółowe rozwiązania do zastosowania w odpowiednich aktach prawnych, które mogłyby się przyczynić do poprawy funkcjonowania systemu PRM w zakresie wykorzystania szyn wyciągowych. Należy podkreślić, że wszystkie rekomendacje przedstawione przez autora wynikają z jego analiz przedstawianych w niniejszej pracy.

*Materiały źródłowe przedstawione w rozdziale **„Piśmiennictwo"** obejmują 192 pozycje dobrze dobranych pozycji literaturowych, pochodzących zarówno z piśmiennictwa polskiego jak i zagranicznego oraz aktów prawnych. Poszczególne pozycje piśmiennictwa cytowane są w kolejności pojawiania się w tekście i wszystkie zostały prawidłowo i adekwatnie zastosowane.*

*Kolejne rozdziały dysertacji stanowią **„Streszczenia"** w języku polskim i angielskim, które zawierają wszystkie niezbędne informacje dotyczące całości pracy.*

*Na końcu dysertacji Autor umieścił 7 **załączników** które zawierają poszczególne kwestionariusze badań ankietowych oraz opracowana przez autora Prezentację multimedialna do zajęć edukacyjnych, których przebieg i skuteczność była analizowana w niniejszej pracy.*

W podsumowaniu należy stwierdzić, że rozprawa doktorska mgr Jana Stachurskiego jest oryginalnym osiągnięciem Autora opartym na własnym doświadczeniu i pracy badawczej oraz stanowi istotny wkład do dyskusji na temat optymalnej organizacji przedszpitalnych etapów leczenia chorych z nagłymi zagrożeniami życia i zdrowia w naszym kraju, a jej wyniki i wnioski oprócz walorów naukowych mają duże znaczenie praktyczne.

W recenzowanej pracy nie znalazłem istotnych błędów merytorycznych, swoje zastrzeżenie przedstawiłem przy ocenie poszczególnych rozdziałów pracy, a niewielkie uchybienia interpunkcyjne, stylistyczne i edytorskie mają drugorzędne znaczenie i nie zmieniają mojej pozytywnej oceny rozprawy jako całości.

*Rozprawa doktorska mgr Jana Stachurskiego pt. „**Zastosowanie szyn wyciągowych w złamaniach trzonu kości udowej w systemie Państwowego Ratownictwa Medycznego.**" spełnia warunki określone w art. 13 ust.1 ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu RP z dnia 2 grudnia 2014r. - Dz. U. poz. 1852).*

Mam zatem zaszczyt przedstawić Wysokiej Radzie wniosek o dopuszczenie mgr Jana Stachurskiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Prof. dr hab. n. med. Adam Nogalski

Kierownik Katedry Traumatologii i Medycyny Ratunkowej
Uniwersytetu Medycznego w Lublinie